
Angažující se intelektuál. Laudatio k poctě Adama Michnika u příležitosti udělení vědecké hodnosti doktor honoris causa 13. 11. 2009

Angažující se intelektuál. Laudatio k poctě Adama Michnika u příležitosti udělení vědecké hodnosti doktor honoris causa 13. 11. 2009

Adam Michnik se narodil dne 17. října 1946 ve Varšavě. Prakticky již od střední školy se začal veřejně angažovat v různých neformálních diskusních klubech. V roce 1964 nastoupil na Varšavskou univerzitu ke studiu historie. O rok později byl však z politických důvodů poprvé podmínečně vyloučen ze studia. V roce 1968 byl pak odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na tři roky za účast na březnových demonstracích polských studentů. Následně byl sice roku 1969 na amnestii propuštěn, pokračovat ve studiu však mohl teprve v roce 1970, a to na Univerzitě Adama Mickiewicze v Poznani, kde také studium úspěšně dokončil. Následně mu ovšem nebylo umožněno zcela přirozeně působit v akademickém prostředí. Dva roky pracoval jako svářeč. V letech 1976 – 1977 žil v Paříži, avšak vrátil se do Polska a začal se naplno angažovat v opozičním hnutí. Podílel se na založení a činnosti Komitету Obrony Robotníků – Rada obrany dělníků. Stal se postupně skutečným symbolem angažujícího se intelektuála, který pojmenovával a systematicky kriticky nahlíží problémy společnosti. Od roku 1977 až do roku 1989 vydával nebo spoluvydával samizdatová periodika jako byly „Zapis“, „Krytyka“ a „Biuletyn Informacyjny“. Po vyhlášení výjimečného stavu v prosinci 1981 byl zatčen a internován. Na svobodu propuštěn teprve v roce 1984. V letech 1985-1986 byl ovšem znovu vězněn za organizování stávků v gdaňských loděnicích (tehdy byl odsouzen na tři roky a nakonec propuštěn předčasně na amnestii). Celkem ve vězení strávil šest let svého života. Od roku 1988 působil také jako poradce Lecha Walesy. V zlomovém roce 1989 se podílel na jednání u kulatého stolu s představiteli komunistické moci a v prvních svobodných volbách byl zvolen poslancem, přičemž tento mandát vykonával po dva roky. Již počátkem 90. let totiž opustil aktivní politiku a od té doby se věnuje pouze žurnalistice. Po roce 1989 byl také šéfredaktor prvního nezávislého polského deníku Gazeta wyborcza. Adam Michnik je autorem mnoha monografií, systematicky se věnuje nejen polským dějinám, ale také středoevropskému prostoru, jeho charakteru, jedinečnosti a zlomům zejména v posledních dvou stoletích. Za všechny jeho práce připomeňme jen publikace jako je práce „Církev, levice, dialog, vydaná v Paříži v roce 1977 či dílo Taková doba ... Co se týče kompromisu, vydané v roce 1985 v Londýně. S Univerzitou Karlovou spolupracoval v posledních letech především na koncepčním směřování nových středoevropských studií na Ústavu slavistických a východoevropských studií a na půdě Filozofické fakulty také přednášel.

Adam Michnik je mimo jiné držitelem doktorátu honoris causa z University of Minnesota, University of Michigan, University Vytautase Velikého v Kaunasu či Lublaňské univerzity. V roce 1986 mu byla francouzským Pen Clubem udělena Cena svobody. Jeho středoevropský přesah potvrdilo také maďarské vyznamenání z rukou maďarského presidenta Arpad Goencze z dubna 1998 a v říjnu 2001 jej jako šéfredaktora listu Gazeta Wyborcza ocenila Spolková republika Německo, když mu její prezident Johannes Rau udělil Záslužný kříž. O dva roky později byl v září 2003 vyznamenán francouzskou vládou rytířským stupněm řádu Čestné legie. V témže roce mu byl v České republice propůjčen Řád Tomáše Garrigua Masaryka III. třídy.

Adam Michnik je mimořádnou intelektuální osobností celoevropského významu. Zároveň prokázal mimořádnou odvahu a schopnost neuhýbat soukolí totality. Otevřeně a kriticky nahlíží stav společnosti, a to jak před rokem 1989, tak i v posledních dvaceti letech. Svým dílem je přitom přirozeně spjat jak s prostředím akademické půdy, tak i veřejného prostoru. Je příkladem intelektuála, který nezůstává ve svém náhledu na problémy světa uzavřen ve zdech univerzity, ale dokáže jasně a otevřeně promluvit.

Adam Michnik was born on 17 October 1946 in Warsaw. He became involved in public informal debate clubs practically from the secondary school level. In 1964, he started studying history at Warsaw University. However, one year later, he was first conditionally expelled from study for political reasons. Then, in 1968, he was sentenced to three years in prison for his involvement in the March demonstrations by Polish students. Subsequently, in 1969, he was granted amnesty, but could continue his studies only in 1970 at the University of Adam Mickiewicz in Poznan, where he also successfully graduated. He was then naturally not permitted to continue his academic work. He worked for two years as a welder. He lived in Paris in 1976-1977, but then returned to Poland and became a full-time activist in the opposition movement. He was involved in the founding and subsequent activities of the Workers' Defence Committee (Komitet Obrony Robotników). He gradually became a real symbol of an involved intellectual, who defined and systematically critically examined social problems. Between 1977 and 1989, he published or co-published censored periodicals, such as "Zapis", "Krytyka" and "*Biuletyn Informacyjny*". After declaration of a state of emergency in December 1981, he was arrested and interned. He was released only in 1984. However, in 1985-1986, he was re-imprisoned for organization of a strike at the Gdańsk Docks (he was originally imprisoned for three years but was finally released earlier on amnesty). Overall, he spent six years of his life in prison. He worked as adviser to Lech Walesa from 1988. In the turnabout year of 1989, he was involved in the round table negotiations with the Communist leaders; he was elected to Parliament in the first free elections and became a parliamentary deputy for two years. At the beginning of the 90s, he left active politics and has since then devoted himself solely to journalism. After 1989, he was also the Editor-in-Chief of the first independent Polish daily "Gazeta Wyborcza". Adam Michnik is the author of many monographs and has systematically devoted himself, not only to Polish history, but also to the Central European area, its character, uniqueness and milestones, especially over in the last two centuries. Of his great many works, I will mention only publications such as "The Church and the Left", published in Paris in 1977 or "Such Other Times: Concerning Compromise", published in 1985 in London. He recently collaborated with Charles University, mainly on the conceptual direction of new Central European Studies in the Institute of Slavonic and Eastern European Studies and he has also given lectures at the Faculty of Arts.

Adam Michnik was also awarded honorary doctorates from the University of Minnesota, University of Michigan, Vytautas Magnus University in Kaunas and the University of Ljubljana. In 1986, the French PEN Club awarded him the Freedom Prize. His transcendence of Central Europe was also confirmed by the Hungarian decoration that was endowed upon him by His Excellency Dr. Arpad Göncz, President of the Republic of Hungary in April 1998; in October 2001, as editor-in-chief of the Gazeta Wyborcza newspaper, he was awarded the Cross of Merit by His Excellency Mr. Johannes Rau, President of the Federal Republic of Germany. Two years later, in September 2003, he was named Knight of the French Legion of Honour by the French Government. In the same year, he was awarded the Order of Tomáš Garrigue Masaryk, Class III, in the Czech Republic.

Adam Michnik is an extraordinary intellectual personage of European significance. He has simultaneously exhibited extraordinary courage and an ability to withstand the machinery of totalitarianism. He has openly and critically examined social conditions, both before 1989 and also in the last twenty years. At the same time, his works naturally link him to the academic environment as well as public life. He is an example of an intellectual who, in his view of global problems, does not remain sequestered within the walls of a university, but is capable of clearly and openly speaking out.